

JELENTŐS VÍZGAZDÁLKODÁSI KÉRDÉSEK

2-9 (2-3-2) Hevesi-sík TERVEZÉSI ALEGYSÉG

Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
Vízgazdálkodási Osztály

2007.

1. A tervezési alegység leírása

A tervezési alegységet nyugatról a Zagyva, délről és délkeletről a Tisza folyók, északról a Laskó és a Tarna patakok természetes vízgyűjtői határolják. A felszínét elsősorban a vizek alakították ki. Az ármentesítések előtti időszakban a terület jelentősen kitett volt a Laskó, Zagyva, Tarna és Tisza folyók árvizeinek. A területet északon a kissé magasabb fekvésű. A terület lejtéséből adódóan északon a gyorsabb lefolyású, míg délen a hosszabb idejű és a tartósabb árvizek jellemezték. A települések kialakulásának helyét az árvizek gyakorisága és ezek káros hatásaitól való védettség határozta meg, így elsősorban a magasabb vonulatokon és a védettebb területeken telepedtek le. Legnagyobb települése Heves város.

Közigazgatásilag Jász-Nagykun-Szolnok és Heves megyékhez tartozik. A települések között alig van városi rangú, leginkább községek, falvak jellemzik. Gazdasági jellegét tekintve mezőgazdasági, melynek szintje a szántóföld minőségének függvényében változik. Magasabb értékű földterületek a középső és déli részeken találhatóak, ezért itt a mezőgazdasági szántó művelés a jellemző. Az északi területeken a szántóföldi és legelő művelés folyik.

Idegenforgalom tekintetében új fejlődési irányt jelenthet a Tisza-tó közelsége, leginkább Sarud, Tiszanána és Kisköre érintettek. A Tisza-tó fejlesztése a térségben stratégiai kérdés, hiszen az a vonzáskörzetének fejlődését is meghatározza. A biológiai sokféleség fennmaradása, a természet és a turizmus, a társadalom kapcsolatának egészséges fennmaradása érdekében növelni kell a védettség alatt álló területek nagyságát. Jelentős nagyságú területek hasznosítását szolgálhatja a gyepek és legelőterületek növelése, a vizes élőhelyek, halastavak és kisvíztározók létesítése, a védett növények és állatok élőhelyeinek szolgáló ösgyepek megőrzése, védelme, valamint a pihenőparkok rekreációs célú kialakítása is. A holtágak hasznosítása települési érdekeket is szolgál.

2. Jelentős emberi beavatkozások

2.1. *A vízgyűjtő egészét érintő, a lefolyást jelentősen módosító beavatkozások, a vízgazdálkodást meghatározó adottságok*

Hanyi-csatorna, vízrendezett terület (Erdőtelek)

Az ármentesítések után megindult a terület vízrendezése. A belvízelvezető főcsatornák természetes torkolati bevezetései megszűntek, oda stabil szivattyútelepeket építettek. Ezzel jelentősen megváltoztak a természetes lefolyási viszonyok. A csatornában tartott (üzemviteli) vízszint mindenkor meghatározza a térség befogadóképességét és az öblözetek lefolyási viszonyait. Kiépült a mellékcsatornák rendszere is.

A belvízrendszerek fejlesztésének alapja a mezőgazdaság által támasztott igény volt.

JELENTŐS VÍZGAZDÁLKODÁSI KÉRDÉSEK 2-9 TERVEZÉSI ALEGYSÉG

Sorra épültek az üzemi vízrendezések. Egyre nagyobb szerepet kapott a komplex vízrendezés, illetve a melioráció megvalósítása.

2.2. Árvízvédelmi célú beavatkozások

Az ármentesítési munkákkal egy időben megtörténtek a töltések előírt szintre történő kiépítése. Tizasüly, Kőtelek, Nagykörű és Dobapuszta települések mentén a töltések stabilitásának biztosítása érdekében a töltéstestbe és a mentett oldali rézsúlábba szivárgó drénpárt építettek be. A Tisza árvízi biztonságának fokozása érdekében a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztési program keretében az alegységen a Hanyi-Tizasülyi és a Nagykörűi árvízcsúcs csökkentő tározók megépítését tervezik.

2.3. A vizek tározását, visszatartását, szabályozását célzó beavatkozások

Az összekötő csatornákon keresztül az egyes főművek belvízszintjeinek csökkentését, és azok tehermentesítését lehet elvégezni. Az utóbbi évtizedek urbanizációs fejlődése, a gazdasági termelés szerkezeti és tulajdonosi átalakulása, a hidrológiai, klimatikus viszonyok változása térben és időben eltérő feladatok elé állítja a vízgazdálkodást, így a belvízelvezetést is. Az elsődlegesen belvízcsökkentést célzó vízelvezetések egyre inkább a vízkészlet szétosztására, illetve a vízkészlet megtartására irányulnak, ami jelentős vízgazdálkodási feladatokat ró az üzemeltetőkre.

A beavatkozások hatására a belvízcsatornában a sebességviszonyok a természetestől jelentősen eltérnek. A társadalmi és a gazdasági igény alapján üzemeltetett torkolati szivattyútelep a természetestől eltérő sebesség viszonyokat alakít ki a csatornák teljes hosszában. Öntözési idényben a vízsebességet a vízkivételek intenzitása alakítja, a duzzasztott szakaszokon lelassul, vízkivétel környezetében pedig felgyorsul.

Hanyi-csatorna, (Erdőtelek)

A térséget érinti (a jelenleg tanulmányterv szinten álló) Jászsági-főcsatorna meghosszabbítására irányuló koncepció. A fejlesztés célja a térség területfejlesztési törekvéseinek fő akadályát jelentő vízhiány megszüntetése, mérséklése.

2.4. Vízkivételek

A kettősműködésű csatornákból történő vízkivételek legnagyobb része a halastavak feltöltését és azok vízpótlását szolgálja. A vízkivételek részben gravitációsak, részben szivattyúsak.

Az alegység területén a felszín alatti vízkészletek mennyiségi állapotába történő legjelentősebb beavatkozásnak a vízkivételek minősülnek. A jelentős vízkivételek túlnyomó része fűrt kutakból történik, az egyéb víznyerő objektumok aránya elenyésző. A jelentősebb vízkivételek (Jászapáti, Jászkisér, Heves települések ivóvízellátása) környezetében komolyabb depressziók feltételezhetők. Az ivóvízellátáshoz viszonyítva az egyéb (ipari, energetikai, mezőgazdasági) vízkivételek jelentősége csekélyebb. A területen bányászati célú vízkivétel nincs. A tervezési alegység területén felszín alatti vízbe történő jelentős vízbevezetés nincsen.

A 22 településből 20 önálló vízművel rendelkezik, 2 település pedig kistérségi kapcsolatban van: Erdőtelek-Tenk.

A jövőben az ivóvízminőség EU normatíváknak való megfeleltetése a cél. A minőségi problémák alapvetően a felszín alatti vizekben lévő vízszennyezőkre (arzén, ammónium, vas, mangán, bór) vezethetők vissza.

2.5. Mezőgazdasági eredetű diffúz szennyezések hatása

A területen jelentős mértékben valósítanak meg szántóföldi művelést. A mezőgazdasági táblákon tápanyagkihordás is történik, ezért azokon a területeken, ahol a belvíz veszélyeztetettség magas, nagy valószínűséggel kimosódás is történik. Ha a belvíz a felszínen össze tud gyülekezni, a tápanyagban gazdag vizek jelentős része bevezetésre kerül a csatornába, ami nagy terhelést jelent. A felszín alatti vizekre nézve nem jelentenek nagy vízminőségi terhelést, mivel a csatornában nem tartózkodnak hosszú ideig.

2.6. Szennyvízelhelyezés, csatornázottság, szennyvíztisztítók

A terhelések, vízbevezetések tekintetében jelenleg is gondot okoznak a települési kisebb, kis hatásfokkal működő szennyvíztisztítók kibocsátásai. A jelenlegi tendencia a kisebb szennyvíztisztítók létesítésének irányába mutat, és a befogadóként a területen található vízfolyásokat célozzák meg.

A szennyvíztisztítók által kibocsátott tisztított szennyvíz a kiskörei szennyvíztisztító kivételével időszakos vízfolyásba kerül elhelyezésre. A kibocsátott tápanyag jelentősen rontja a vízfolyások vízminőségi paramétereit. A

Hanyi-csatorna tápanyaggal terhelt szakasza

magasabb tápanyag és lebegőanyag tartalom miatt a vízfolyásokban fokozódó lerakódás rontja a vízszállító képességet.

A területen három ipari jellegű szennyvíztisztító működik, amelyek összességében 77 em³ tisztított szennyvizet bocsátottak a befogadóba.

A kommunális szennyvíztisztítók mindegyike fogad települési folyékony hulladékot. Ennek ellenére a teljes térségben nem tekinthetjük megoldottnak ezt a problémát, mivel egyes településeken az aránylag nagy szállítási távolság megdrágítja az elszállítást.

2.7. Települési eredetű egyéb szennyezések

A mezőgazdaságból származó használt vizeken túl – ami jellemzően halastavak lecsapolásból eredő technológiai vizeket jelent – jelentős terhelést okoz a belterületi csapadékvizek időszakos befogadása. A belterületi csapadékvizek befogadása elsődleges prioritást élvez. A minőségét illetően azonban ellenőrizetlen komponensekből álló terhelést jelent, melyben lehet akár veszélyes anyag is. A felszíni és felszín alatti vizeket az időszakosságuk miatt csak kis mértékben terhelik.

A regionális lerakók kiépülésével a felhagyott települési hulladéklerakók bezárásra kerültek/kerülnek, ezek felülvizsgálata folyamatban van. A felülvizsgálati eredmények alapján kárelhárítást nem kellett előírni. Határértéket meghaladó szennyezés esetén monitoring rendszer üzemeltetését írta elő a hatóság. A bezárt lerakókra vonatkozóan rekultivációs terv készül, a rekultivációt prioritási lista alapján három ütemben fogják kivitelezni.

A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya a Szolnoki kistérségben a legnagyobb (90-98%), a Füzesabonyi kistérségben a legalacsonyabb (65-80 % közötti).

2.8. Jelentős települési, ipari és mezőgazdasági eredetű pontszerű szennyezőforrások és terhelések

A területen 6 db egységes környezethasználati engedéllyel (IPPC) működő cég található. Ezek közül 5 db nagylétszámú állattartó telep, 1 db települési szilárd hulladéklerakó.

Az ipar által kibocsátott használt vizek visszavezetése csekély mértékben terheli a víztesteket.

3. Jelentős vízgazdálkodási kérdések

3.1. A vízjárás nem megfelelő.

A természetes vízjárástól jelentősen eltérő mennyiségű és minőségű vízbevezetések és vízkivételek valósulnak meg. A használt technológiai vizek bevezetése időszakában mértékadó belvízi állapot alakul, alakulhat ki.

3.2. A tápanyagtartalom túl nagy.

Az alap vízhozam figyelembevételével, a többletterheléssel jelentős mennyiségű tápanyag kerül be a mederbe. Ez a belterületi csapadékvizek, a halastavak lecsapoló vizeinek és a tisztított szennyvizek bevezetéséből adódik.

3.3. A természetestől jelentősen eltérő vízszint-szabályozás zsilipekkel.

A kettős működésű csatornákon a torkolatban és a hosszmentén igény szerint szabályzó műtárgyakkal vízszinttartás történik.

3.4. Nincs a természeteshez közeli, vagy zavart a parti sáv.

Rendszeres növényirtás kaszálással, vagy kotrással.

3.5. Árvízi kockázat növekedése.

Feladat az előírt védbiztonság megteremtése a védtöltések fejlesztése révén, a már elkészült vizsgálatokban és fejlesztési tervekben megfogalmazottak alapján.

3.6. Természetes eredetű ivóvíz minőségi probléma (As, NH₄, Fe, Mn, CH₄)

Az alegység Jász-Nagykun-Szolnok megyei településeinek mindegyikén, de a Heves megyei településeinek is mintegy felén problémát okoz az ivóvízellátásban a felszín alatti vizek réteg eredetű „szennyezettsége”, melyet a régiós ivóvízminőség-javító programok lesznek hivatottak megoldani. Akut vízellátási mennyiségi problémáról nincs információ.

3.7. Feltételezett tartós vízszint süllyedés a mély rétegvizek és termálvizek esetében.

3.8. A területfejlesztés és a területrendezési igények (tervek) összhangjának biztosítása a vízrajzi és a természetes vízjárási viszonyokkal.

ADATLAP

a Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése” című KEOP 2.5.0 projekt keretében működtetett
VIZEINK.HU honlapon történő dokumentumok publikálásához

1. A beküldő szervezet neve:

1.1. Kontakt személy:

1.2. Telefonszám:

1.3. E-mail:

2. A dokumentum címe:

2.1. A dokumentum típusa:

2.2. A dokumentum státusza:

2.3. A dokumentum verziószáma:

2.4. A dokumentum zárásának időpontja:

2.5. A publikálás kezdete:

2.6. A publikálás vége:

3. A dokumentum helye a tervezési rendszerben:

országos

regionális

helyi

4. Kulcsszavak:

5. Egyéb fontos kérdés a honlapon történő publikációval kapcsolatban:

Amennyiben az adatlap kitöltésével kapcsolatban kérdése merül fel, kérjük írjon a vizeink@respect.hu címre!